

ACC. N:R M. 14927: 1-7.

nr. 22

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Kils Månsson, Lösdala
Härad: Y Göinge Berättare: " " "
Socken: N. Møllby Berättarens yrke: f.d. lantbrukare
Uppteckningsår: 1960 Född år 1888 i N. Møllby

Shyddande, utvecklande och roande föremål
för barn i krypåldern. s. 1-7.

LMF 114

8/10-60

Skriv endast på denna sida.

L U F .114.

Av de skyddsföremål som uppräknas ; såsom huvudskydd stoppade mössor och hattar , lindade trasor om huvudet på barnet har jag vare sig sett eller hört talas om , ej heller någon "huvudkrans".

Fallhatt, fallvalk, fallvals eller fallskärm fullständigt lika obekanta och givetvis har jag ej sett något fotografi där sådana saker kommit med i samband med fotografering av barn.

Däremot har jag sett en barngunga , en ställning som hängde i taket - i en bjälke-. Det var ett par stänger som löpte parallellt ner till lagom höjd från golvet . I nedersta delen var anbrakt en sits med tillhörande karm som stödde barnet baktill och vid båda sidorna , och för att barnet inte skulle falla framåt, ett mjukt band eller snöre som knöttes till när barnet sattes i gungan. Barnet gungades givetvis inte förjämt , men när folk gick i rummet ut och in i dagliga sysslor var det behändigt att ge gungan en liten knuff då och då Därigenom fick barnet den omväxling som ett barn alltid behöver i vaket tillstånd . Behövde mor eller annan som skulle se till barnet gå ut ett ärende och dröja borta en stund så satt ju

barnet

M. 114

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUNDM. 114.
1

skyddat i sin gunga och kunde inte komma i förtret på något sätt.
Hemma i mitt föräldrahem hade vi ingen sådan gunga till någon av
oss tre barn . När man slutade upp med att använda dessa gungor
är inte lätt att säga. men med all säkerhet har de inte använts
sen förra århundradet , alltså inte under 1900-talet .
Hagar av den typ som numera användes med, runda spjälkar på så pass
avstånd från varandra, så att inte barnet kröp ut mellan spjälorna
har jag inte sett i äldre tider . Kan inte minnas att jag såg
sådana barnhagar förr än omkring 1910. De är alltså en senare
uppfinning än barngungan. Lådor , ja det kan tänkas att man vissa
gångar ställde barnet i en krok och ställde en låda eller annat
lagom stort och lagom tungt föremål framför barnet och på så
sätt stänga^{de} det inne för en stund . I så fall tog man till vad
som fanns , och var till hands , men några föremål som tillver-
kats för ändamålet fanns inte. Fjårdingar -- nej--
Att man tjudrat barn eller bundit dem fast vid någon möbel
eller vid en vägg har jag aldrig sett eller hört talas om.
Att man skulle hindra några barn att bli uttröttade vid kropps

och gåövningar^{72/}, barnet kunde ju vila ^eprecis när det behövde
och när det sov hade mor tid med annat som skulle göras. Det kunde
de ~~mer~~ helt enkelt, med beräkning hålla dem i rörelse och hålla
dem vakna för att lättare få dem att sova vid tillfälle då
man ^{vill} ha dem undan, det som skulle förtagas. Det kunde låta så här
"om vi håller honom vaken ännu en liten stund" så sover han
eller hon men vi ordnar med sådant, där vi behöver fria händer.

Om man medvetet försökte bibringa barnet vissa färdigheter,
som att sitta gå, äta med redskap o,s,v. På de frågorna svarar
jag obetingat ~~ja~~ JA, det gjorde man visst och varje liten fram-
gång i det här fallet noterades och omtalades och kommenterades
familjemedlemmarna emellan och för vem som helst. Nu kan han sitta,
nu kan han krypa, nu kan han stå och hålla sig i föremål där
han får fatt, nu reser han sig själv och nu går han när han
blir ledd vid handen. Nu släpper han och går några steg, sen
sitter han. Och så kom det ^{vidare} nu behöver vi inte mata honom
längre, han äter själv med en lagom stor sked. Kniv och gaffel,
~~nej~~ det går inte men en liten sked klarar han när maten är

ordentligt fördelad åt den lille. I det här fallet har väl inga förändringar skett .

Pottstolar ,Barnstolar har jag allt sett men inte hemma hos oss
Det var en liten pall på 4 ben med lagom stort hål i sitsen från
för den lilles ända. Höjden på denna pottstol var anpassad till
lagom höjd för barnet ,d.v.s så att barnets fötter nådde golvet
när det satt på denna lilla ställning. En sådan enkel sak till-
verkade man hemma , den köptes inte vare sig färdig eller be-
ställd . Dessa föremål användes visst inte allmänt , de var
rent av sällsynta . När de kom ur bruk , det får jag allt gissa
att det var ett ^ystykke in på 1900-talet då emaljerade eller
rent av plastsaker aldrig kommit till användning.

Om barnet , krypande, fick en pall ,liten stol eller kälke att
skjuta framför sig . ja det kan tänkas . En pall fanns ju varje
hem och användes till varjehanda , den kunde mor i huset sätta
under fötterna när hon karda ull för att få knäet lite högre
upp att hålla kardorna på , den var bra att ha att kliva upp
på när man skulle ta ner något från en högt belägen hylla.

Och den lille hade alltid roligt med pallen , satt på den klev på den , välte omkull den, reste den igen , lade den på sidan , ställde den på ända ja på alla vis och givetvis sköt den framför sig också , så nog har pallen spelat en stor roll i barnet liv . Tror förstås inte att man skaffa pallen enkom för barnet skull , den var nyttig på många sätt. Stol eller kälke . Ja små stolar för barn är allt en något senare sak. Hemma hade vi ingen barnstol sådana som man kan få se på ~~många~~ marknader och möbelaffärer numera , och var sisst inte vanliga. Mins ingen sådan stol i något av de hem jag gick i min barndom. Någon sorts kälke som barnet kan asa med sig eller skjuta framför sig har jag inte sett vare sig nu eller i äldre tider.

Beträffande leksaker åt barn i kryppåldern så var dessa nästan helt obefintliga i min barndom , och köpta sådana fanns inte förr än ett gott stycke in på 1900-talet . Min far var inte så lite snickaraktig och när han tog fram hyvelbänken och ställde sig att snickra då blev det gott om "Pöcke" som vi uttryckte det , d.v.s. små kantiga bitar som sågades ifrån

upphyvlade flata eller eljest kantiga saker som kunde användas
att stapla upp i många olika formationer , byggklossar helt
enkelt . De sakerna kostade ingenting och gjorde precis samma m
nytta som en finare dyrköpt sak . Åtminstone på ett lantställe
blir det alltid en mängd saker som kan rullas eller ställas upp
och falla omkull , som kan böjas och svikta o.s.v.
En skallra har jag nog haft fast jag inte mins det och ofta såg
jag sådana i händerna på små barn när jag själv var barn och
än senare . Bollar och benringar , ja det är klart att det
fanns, men allt som kostade pengar var mera sällsynt .
Visselpipor däremot gjordes hemma på våren när saven gick i
Rönnen , för Rönn var det bästa träslaget att göra visselpipor
av , barken var seg och lagom tjock och en visselpipa kunde
göras så att den kunde ställas om till att få fram olika ljud.
Några i huset fastsatta föremål som vid beröring kunde ge
ljud ifrån sig , vad skulle det vara i så fall , har aldrig
hört talas om det än mindre sett det .
Mina svar har varit mest negativa , men hur som helst det är

ACC. N:R M. 14927:7.

Sakförhållandena sådana som de varit som skall fram.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7